

PIERWSZE KROKI NA FILIPINACH

Poradnik dla pracujących zdalnie i turystów

Jakub Bis

Leonard Szuszkiewicz

Perla Oriente

Spis treści

Rozdział 1: Gdzie są Filipiny?	1
Rozdział 2: Historia Filipin przed przybyciem Hiszpanów	1
Rozdział 3: Podbój hiszpański	1
Rozdział 4: XIX wiek – początek XXI wieku	1
Rozdział 5: Psychika Filipińczyka i jego kulturalne DNA	1
Rozdział 6: Perspektywy ekonomiczne na najbliższe lata	1
Rozdział 7: Nieruchomości	1
Rozdział 8: Czy można dorobić się majątku na Filipinach?	1
Rozdział 9: Wiza, ubezpieczenie, konto bankowe	1
Rozdział 10: Dlaczego Bantayan?	1
Rozdział 11: Dwaj Polacy na Filipinach	1
Rozdział 12: Turystyczne ABC	1
Lista zdjęć	1
Leksykon	1

CZĘŚĆ PIERWSZA OGÓLNA

Wyspa Bantayan - Plaża Kota

Rozdział 1: Gdzie są Filipiny?

Filipiny – określenie, które może kojarzyć się z rajskimi plażami, bujną dżunglą i gościnnymi mieszkańcami. Pochodzenie tej nazwy związane jest z imieniem hiszpańskiego następcy tronu, Filipa II, i została nadana przez hiszpańskich kolonizatorów, którzy odkryli ten archipelag w XVI wieku. Filipiny były także zwane "Perłą Orientu" ze względu na swoje niezwykle bogactwa naturalne i strategiczne położenie na szlakach handlowych. Jednak zanim zanurkujemy w te idylliczne obrazy, warto poznać, gdzie dokładnie znajduje się ten fascynujący kraj, składający się z tysięcy wysp, oraz co sprawia, że jest tak wyjątkowy na mapie świata.

Ogólne Położenie Geograficzne

Filipiny to archipelag leżący w Azji Południowo-Wschodniej, na zachód od ogromnego Oceanu Spokojnego. Kraj ten rozciąga się na ponad 1,2 miliona kilometrów kwadratowych, jednak jego całkowita powierzchnia lądowa wynosi około 300,000 km², co jest nieco mniejsze niż powierzchnia Polski. Filipiny mają populację około 113 milionów mieszkańców, w porównaniu do około 38 milionów w Polsce. W związku z tym gęstość zaludnienia na Filipinach jest znacznie wyższa, wynosząc około 377 osób na km², w porównaniu do 122 osób na km² w Polsce. Filipiny leżą na skrzyżowaniu ważnych szlaków morskich i powietrznych, co czyni je kluczowym punktem zarówno dla handlu, jak i turystyki w regionie.

Filipiny znajdują się pomiędzy południowo-wschodnią częścią Chin, wschodnią Malezją i Indonezją oraz północno-zachodnią Papua-Nową Gwineą. Archipelag jest nie tylko miejscem o bogatej historii kolonialnej, ale także o niezwyklej różnorodności biologicznej i geograficznej. Każda z wysp oferuje coś wyjątkowego – od tętniących życiem miast, przez malownicze plaże, aż po dzikie, nieodkryte tereny idealne dla miłośników przygód.

Zrozumienie położenia geograficznego Filipin jest kluczowe dla każdego, kto planuje odwiedzić ten kraj, niezależnie od tego, czy myśli o krótkim urlopie, czy o dłuższym pobycie. Znajomość sąsiednich państw, klimat oraz naturalne bogactwa pomoże w pełni docenić to, co Filipiny mają do zaoferowania. Od imponujących miast, przez spokojne wyspy, aż po bogatą kulturę i gościnność mieszkańców – Filipiny z pewnością zostawią niezapomniane wspomnienia. W kolejnych akapitach przyjrzymy się bliżej poszczególnym regionom tego archipelagu, sposobom podróżowania oraz unikalnym cechom, które czynią Filipiny tak atrakcyjnym miejscem do życia i odwiedzin.

Rozdział 4: XIX wiek – początek XXI wieku

Kiedy Hiszpania objęła bezpośrednie rządy nad Filipinami po uzyskaniu niepodległości przez Meksyk w 1821 roku, kolonia była wciąż słabo rozwinięta, z ograniczoną infrastrukturą, szkołami czy zasobami gospodarczymi. Region pozostawał w tyle za innymi hiszpańskimi terytoriami, a próby modernizacji były sporadyczne. Widząc potrzebę reform, królowa Izabela II wprowadziła zmiany, aby poprawić edukację i administrację. Kluczową częścią tych reform było zakładanie większej liczby szkół oraz wprowadzenie nauczania języka hiszpańskiego, mającego na celu zjednoczenie kolonii pod hiszpańskimi standardami kulturowymi i językowymi. Choć nie wszyscy Filipińczycy mieli dostęp do tej edukacji, inicjatywy te przyczyniły się do wzrostu wskaźników alfabetyzacji i stworzenia bardziej wykształconej warstwy społecznej.

Druga połowa XIX wieku przyniosła Filipinom boom gospodarczy. Kraj odnotował wzrost w rolnictwie, szczególnie w przypadku roślin dochodowych, takich jak tytoń, cukier i konopie, które eksportowano na rynki zagraniczne. Otwarcie Kanału Sueskiego w 1869 roku dodatkowo pobudziło gospodarkę, skracając czas podróży do Europy i zwiększając handel. W porównaniu do poprzednich wieków Filipiny zaczęły się bardziej integrować z gospodarką światową, co prowadziło do większego dobrobytu kolonii.

Ten boom gospodarczy spowodował także znaczny napływ chińskich imigrantów. Wielu z nich przybyło w poszukiwaniu możliwości i zakładało własne firmy, angażując się w handel i przemysł. Ich wkład pomógł ożywić gospodarkę, ale także wywoływał napięcia wśród lokalnej ludności i hiszpańskich władz, które obawiały się rosnącego wpływu społeczności chińskiej.

Dążenie Filipińczyków do niepodległości

W miarę rozwoju kolonii rosło również pragnienie niepodległości. Kluczowym momentem była egzekucja księży Gomburza w 1872 roku. Ojcowie Mariano Gómez, José Burgos i Jacinto Zamora, znani jako Gomburza, byli filipińskimi księżmi, którzy domagali się reform w Kościele i większych praw dla Filipińczyków. Ich egzekucja przez władze hiszpańskie wywołała oburzenie i stała się potężnym symbolem niesprawiedliwości, jakiej doświadczali Filipińczycy, inspirując wielu do walki o niepodległość.

Andres Bonifacio, nazywany "Ojcem Rewolucji Filipińskiej," założył w 1892 roku Katipunan, tajne stowarzyszenie poświęcone uzyskaniu niepodległości od Hiszpanii. Dzięki działalności podziemnej Katipunan rozpowszechniał idee rewolucyjne wśród Filipińczyków, przygotowując ich do zbrojnego oporu. Przywództwo i wizja Bonifacia stały się centralnym punktem ruchu niepodległościowego, jednocząc Filipińczyków w walce o wolność.

Inni filipińscy intelektualiści i patrioci również wysunęli się na pierwszy plan. Indios Bravos, grupa filipińskich intelektualistów- emigrantów w Europie, obejmowała takie postaci jak Juan Luna i José Rizal. José Rizal stał się szczególnie ważny dla Filipińczyków. Jego powieści *Noli Me Tangere* i *El Filibusterismo* ujawniały nadużycia hiszpańskiego panowania i inspirowały pokolenie do walki o zmiany. Egzekucja Rizala w 1896 roku uczyniła go męczennikiem i trwałym symbolem filipińskiego nacjonalizmu. Jego prace i życie do dziś inspirują Filipińczyków, a on sam jest uważany za bohatera narodowego.

W 1898 roku, pod przewodnictwem Emilio Aguinaldo, Filipiny ogłosiły niepodległość i ustanowiły Pierwszą Republikę Filipińską, z Aguinaldo jako pierwszym prezydentem kraju. Jednak nowo zdobyta niepodległość nie trwała długo. Wybuchła wojna hiszpańsko- amerykańska, która doprowadziła do klęski Hiszpanii i podpisania Traktatu Paryskiego. Na mocy tego traktatu Hiszpania przekazała Filipiny Stanom Zjednoczonym, rozpoczynając nowy rozdział w historii kraju pod obcym panowaniem.

Aby lepiej zrozumieć ten kluczowy okres, warto obejrzeć dwa znaczące filmy: filipiński film *General Luna*, opowiadający historię generała Antonio Luny i wyzwań, z którymi borykała się Pierwsza Republika Filipińska, oraz hiszpański film *Los Últimos de Filipinas*, który przedstawia ostatni opór hiszpańskich sił na Filipinach podczas wojny hiszpańsko-amerykańskiej.

Wojna hiszpańsko-amerykańska zakończyła ponad trzystuletnie panowanie Hiszpanii, ale walka o prawdziwą niepodległość miała trwać dalej, gdy Filipiny wkroczyły w nową epokę pod wpływem Stanów Zjednoczonych.

Okres amerykański do 1941 roku

Okres amerykański na Filipinach rozpoczął się krwawym podbojem po wojnie hiszpańsko-amerykańskiej. Mimo ogłoszenia niepodległości przez Emilio Aguinaldo w 1898 roku, Stany Zjednoczone nie zamierzały rezygnować z kontroli nad archipelagiem. Doprowadziło to do wojny filipińsko-amerykańskiej, brutalnego konfliktu trwającego od 1899 do 1902 roku, choć miejscami opór trwał dłużej.

Generał Arthur MacArthur, ojciec słynnego generała z czasów II wojny światowej, Douglasa MacArthura, odegrał znaczącą rolę w tłumieniu filipińskich sił i stosował surowe środki, aby stłumić opór. Wojna przyniosła ogromne straty wśród Filipińczyków, zarówno wojskowych, jak i cywilnych, pozostawiając trwałe ślady w pamięci narodowej.

Po podboju okres amerykański przyniósł jednak także szybki rozwój gospodarczy. Amerykanie zainwestowali w infrastrukturę, budując drogi, mosty i szkoły, co pomogło w modernizacji kraju. Wprowadzili również nowy system edukacji, promując język angielski jako główny język nauczania, dążąc do zjednoczenia wysp pod wspólnym językiem. To dążenie do zastąpienia języka hiszpańskiego angielskim stopniowo ograniczyło użycie hiszpańskiego, a dzisiaj angielski pozostaje jednym z oficjalnych języków Filipin, szeroko stosowanym w administracji, edukacji i mediach.

Amerykanie, uznając dążenia Filipińczyków do samorządności, obiecali im w końcu niepodległość. W 1935 roku utworzono Wspólnotę Filipińską (Commonwealth of the Philippines), przejściowy rząd mający przygotować kraj do pełnej suwerenności. Okres ograniczonego samorządu pod wspólnotą pozwolił na rozwój filipińskich instytucji politycznych i poczucie tożsamości narodowej, gdy przywódcy, tacy jak Manuel Quezon i Sergio Osmeña, pracowali nad osiągnięciem celu, jakim była niepodległość.

Jednak droga do niepodległości została przerwana przez japońską inwazję na Filipiny w 1941 roku. II wojna światowa przyniosła ogromne zniszczenia i trudności, opóźniając marzenie o niezależnym państwie i pogrążając kraj w kolejnym okresie obcej okupacji.

Druga Wojna Światowa

Podczas II wojny światowej Filipiny przeżyły jeden z najciemniejszych okresów swojej historii. Po zaciętej, lecz ostatecznie nieudanej obronie, wojska amerykańsko-filipińskie zostały pokonane przez siły japońskie w 1942 roku. W wyniku tego wydarzenia doszło do słynnego Marszu Śmierci w Bataan – brutalnego marszu około 75 tysięcy filipińskich i amerykańskich jeńców wojennych, zmuszonych do pokonania ponad 100 kilometrów w intensywnym upale, bez odpowiedniego pożywienia i wody.

Tysiące zginęło po drodze z powodu wycieńczenia, nadużyć i egzekucji. Generał Douglas MacArthur, który dowodził obroną, zdołał uciec do Australii, wypowiadając słynne słowa "Powróć", które stały się symbolem nadziei dla Filipinczyków pod okupacją.

Okupacja japońska Filipin była naznaczona wyjątkowym okrucieństwem i wyzyskiem. Japońskie siły dopuszczały się licznych zbrodni, w tym tortur, egzekucji i zmuszania do pracy. Pojawiły się także doniesienia o masowych rabunkach, a japońskie wojska miały przed wycofaniem ukrywać skradzione skarby w odległych miejscach. Legenda o zaginionych bogactwach z czasów wojny pozostaje żywa do dziś.

W 1944 roku losy wojny zaczęły się odwracać wraz z największą bitwą morską tej wojny – bitwą w zatoce Leyte. Siły amerykańskie, pod dowództwem MacArthura, rozpoczęły potężną ofensywę, aby odbić Filipiny. Na wyspie Leyte, w mieście Tacloban, MacArthur słynnie wszedł na brzeg, dotrzymując swojej obietnicy powrotu, co uwieczniono zarówno w historii, jak i na fotografiach.

Wyzwolenie jednak niosło za sobą ogromną cenę, zwłaszcza podczas brutalnej bitwy o Manilę na początku 1945 roku. Japońskie wojska, odmawiając poddania się, walczyły do ostatka, a znaczna część miasta została zniszczona w walkach. Manila stała się drugim najbardziej zniszczonym miastem wojny, zaraz po Warszawie. Wiele cennych zabytków Filipin, kościołów i historycznych budowli legło w gruzach, pozostawiając ślady odczuwalne do dziś.

Nawet po formalnej kapitulacji niektórzy japońscy żołnierze odmawiali uwierzenia, że wojna się skończyła, i ukrywali się w odległych rejonach, zwłaszcza w dżunglach i górach Luzonu. Ci "ostatni" unikali schwytania przez wiele lat, niektórzy aż do lat 70., wierząc, że wciąż są na wojnie.

Koniec II wojny światowej oznaczał początek nowego rozdziału dla Filipin. W 1946 roku kraj uzyskał pełną niepodległość od Stanów Zjednoczonych, kończąc blisko czterysta lat obcego panowania i wkraczając na drogę suwerenności i samostanowienia.

Epoka po II wojnie światowej: budowanie nowego narodu

Okres po II wojnie światowej oznaczał nowy początek dla Filipin, które starały się odbudować i zdefiniować jako niezależny naród. Manuel Roxas został pierwszym prezydentem kraju pod pełną niepodległością w 1946 roku. Jego administracja stanęła przed ogromnym zadaniem odbudowy kraju zniszczonego przez wojnę.

Roxas ściśle współpracował ze Stanami Zjednoczonymi, zdobywając pomoc finansową i koncentrując się na odbudowie gospodarczej, choć jego prezydentura również zapoczątkowała zależność od wsparcia amerykańskiego, która miała wpływać na filipińską politykę przez kolejne lata.

Prezydentura Ramona Magsaysaya

Ramon Magsaysay, który przejął urząd po Roxasie, stał się ukochaną postacią w historii Filipin. Jego prezydentura, rozpoczęta w 1953 roku, koncentrowała się na rozwiązaniu problemów społecznych i walce z rozprzestrzeniającym się komunizmem, który zdobywał poparcie na obszarach wiejskich. Magsaysay starał się dotrzeć do ubogiej ludności wiejskiej, co przyczyniło się do jego ogromnej popularności. Niestety, jego prezydentura zakończyła się tragicznie, gdy zginął w katastrofie lotniczej w pobliżu Cebu City w 1957 roku. Jego śmierć pozostawiła pustkę, ponieważ wielu postrzegało go jako lidera, który naprawdę dbał o ludzi.

Rozdział 5: Psychika Filipińczyka i jego kulturalne DNA

Historia Filipin znacząco wpłynęła na kulturę i styl życia

Kultura Filipin to jak bogata tkanina utkana z wielu żywych nici pochodzących z różnych źródeł. W samym sercu filipińskiej tożsamości tkwią głębokie rdzenne korzenie, przekazujące tradycje, wartości i wierzenia przez pokolenia. Mimo modernizacji i wpływów różnych kultur zagranicznych, te dawne praktyki wciąż rozbrzmiewają w społeczeństwie filipińskim, szczególnie na obszarach wiejskich, gdzie tradycyjne wartości i szacunek do natury pozostają silne.

Ogromny wpływ na życie i kulturę Filipin wywarły ponad 300 lat hiszpańskiego panowania. Hiszpanie pozostawili trwałe ślady, którymi można odczuć do dziś, zwłaszcza w religii i języku. Katolicyzm, wprowadzony przez hiszpańskich misjonarzy, jest głęboko zakorzeniony w życiu Filipińczyków, z kościołami rozsianymi po całym kraju i licznymi religijnymi świętami w kalendarzu. Starsi Filipińczycy często noszą typowo hiszpańskie imiona, takie jak Jose, Maria czy Rosalinda, niosące w sobie poczucie historii i tradycji. Młodsze pokolenia natomiast odzwierciedlają wpływ amerykański, który pojawił się po erze hiszpańskiej, z imionami takimi jak Mark czy Angel, co nadaje im bardziej nowoczesny, globalny charakter.

Filipiny były również od wieków domem dla znaczącej społeczności chińskiej, która dodała kolejny wymiar do tej kulturowej mieszanki. Chińscy imigranci, z których wielu osiedliło się jako handlarze i kupcy, stali się integralną częścią gospodarki i wywarli znaczący wpływ na kulturę Filipin. Ich obecność widoczna jest w kuchni filipińskiej, wartościach rodzinnych i praktykach biznesowych. Od stoisk z jedzeniem po duże firmy, tradycje i zwyczaje chińskie harmonijnie łączą się z lokalnymi praktykami.

Następnie przyszli Amerykanie, którzy wprowadzili swój język, styl życia i trochę hollywoodzkiego blasku. Angielski szybko zastąpił hiszpański jako główny język nauczania w szkołach, czyniąc Filipiny jednym z największych anglojęzycznych krajów Azji. Jednak fascynacja amerykańską kulturą nie ograniczyła się tylko do języka. Od filmów i muzyki po modę i fast foody, Filipińczycy z entuzjazmem przyjęli wiele elementów amerykańskiej kultury, jednocześnie nadając im swój własny, filipiński charakter. Ten unikalny miks tworzy kulturę, która jest jednocześnie znajoma i swojska, a jednocześnie wyjątkowa – idealne połączenie Wschodu i Zachodu.

Ta wielowarstwowa historia nadała Filipinom unikalną osobowość kulturową, która sprawia, że każdy czuje się tu mile widziany i zrozumiany. Życie na Filipinach to fascynująca równowaga między tradycją a nowoczesnością, z ciepłym, otwartym duchem, który zaprasza odwiedzających do poznania najlepszych aspektów jej różnych wpływów. Kultura tutaj nie jest jednowymiarowa – to fuzja, która celebrowa zarówno to, co stare, jak i nowe, oferując atmosferę, w której każdy, niezależnie od pochodzenia, może poczuć się jak w domu.

Komunikacja

Komunikacja na Filipinach to żywa mieszanka angielskiego i języków lokalnych, tworząca unikalny sposób mówienia, który czasem może zaskoczyć nowo przybyłych. Angielski jest tu powszechnie używany – nie tylko w codziennych rozmowach, ale nawet w formalnych sytuacjach, takich jak przesłuchania parlamentarne czy przemówienia publiczne. Jednak rzadko jest to "czysty" angielski; często usłyszysz wstawki w języku tagalog lub innych lokalnych dialektach. Takie przełączanie się między językami jest dla Filipińczyków naturalne i pozwala im wyrażać się swobodniej. Więc jeśli usłyszysz przemówienie po angielsku, nie zdziw się, jeśli znajdziesz w nim nieznane fragmenty – taki jest po prostu rytm codziennej komunikacji.

Uprzejmość jest głęboko zakorzeniona w filipińskiej kulturze. Często usłyszysz pełne szacunku zwroty, takie jak "sir" i "ma'am", szczególnie gdy ktoś zwraca się do osoby starszej lub w bardziej formalnym kontekście. To nie tylko formalność; to autentyczny sposób na okazanie szacunku, niezależnie od tego, czy rozmawiasz z taksówkarzem, czy sprzedawcą. Szacunek do starszych jest tu silną wartością, a nie jest rzadkością zobaczyć młodsze osoby wykonujące gest błogosławieństwa, zwany *mano*. W tej praktyce młodsza osoba bierze rękę starszego i delikatnie dotyka jej czołem. To piękny, zwyczajowy sposób na okazanie szacunku starszym członkom rodziny lub szanowanym osobom.

W mniej formalnych sytuacjach można też usłyszeć terminy takie jak *kuya* (dla mężczyzn) i *ate* (dla kobiet), używane, aby zwrócić się do kogoś, z kim czujemy pewną bliskość lub kto jest nieco starszy. Te zwroty dodają ciepłego, przyjacielskiego charakteru, ale są zwykle zarezerwowane dla osób, z którymi jesteśmy przynajmniej trochę zaznajomieni.

Warto również pamiętać, że Filipińczycy często wyrażają brak zgody lub niechęć w sposób pośredni. Zamiast bezpośredniego "nie", mogą delikatnie zasugerować, że coś nie jest idealne, albo skierować rozmowę w inną stronę. Ten sposób wynika z preferencji kulturowej, aby unikać konfrontacji i zachować harmonię. Na przykład, jeśli coś im się nie podoba, mogą powiedzieć: "Jest w porządku, ale..." lub "Może moglibyśmy spróbować czegoś innego?" To uprzejmy sposób na złagodzenie odrzucenia i zachowanie dobrych relacji.

Czasem jednak ta uprzejmość może wydawać się nadmiernie powściągliwa, szczególnie gdy oczekujemy wyraźnej opinii lub inicjatywy. Filipińczycy mogą oddać decyzję z powrotem w twoje ręce, odpowiadając na przykład: "Up to you, sir" (To zależy od pana). Może to być nieco frustrujące, gdy naprawdę oczekujesz ich zdania, a podobne podejście pojawia się również w przypadku ustalania cen usług. Zamiast podawać konkretną kwotę, często usłyszysz: "To zależy od pana", co może zostawić cię w niepewności co do tego, ile zapłacić. Znajomość typowych stawek może pomóc uniknąć nieporozumień.

Na koniec warto wspomnieć, że napiwki są częścią filipińskiej etykiety, wzorowanej na amerykańskich zwyczajach. W przypadku usług takich jak strzyżenie czy masaż zwyczajowo zostawia się napiwek w wysokości około 50–100 peso. Chociaż napiwki nie są zawsze

oczekiwane, z pewnością są doceniane jako wyraz wdzięczności. Nawet jeśli na początku wydaje się to nieco dziwne, ten mały napiwek robi dużą różnicę w budowaniu pozytywnych relacji i okazywaniu szacunku.

Rodzina i wspólnota

Rodzina leży u podstaw filipińskiej kultury, tworząc silną, nierozzerwalną więź, która kształtuje codzienne życie i wartości. Rodziny na Filipinach są często duże, a tradycja posiadania wielu dzieci doprowadziła do znacznego wzrostu populacji w ostatnich dekadach. Szczególnie na obszarach wiejskich posiadanie wielu dzieci było postrzegane jako błogosławieństwo, a rodzinne spotkania to pełne życia wydarzenia z krewnymi w każdym wieku. W rezultacie populacja kraju wzrosła z około 25 milionów w 1960 roku do prawie 120 milionów obecnie, w 2024 roku. Chociaż ten trend zaczyna się spowalniać, zwłaszcza w większych miastach, gdzie nowoczesny styl życia i wyzwania miejskie sprawiają, że mniejsze rodziny stają się bardziej praktyczne, Filipiny nadal mają jedną z najmłodszych populacji w Azji.

Poczucie więzi rodzinnych jest głębokie i wspierane przez niepisane zobowiązanie: rodzina jest na pierwszym miejscu, niezależnie od okoliczności. Dzieci dorastają z silnym przywiązaniem do rodziców i głębokim szacunkiem dla starszych, a powszechnie akceptowane jest to, że gdy rodzice się starzeją, będą opiekować się nimi ich dzieci. Nie jest to postrzegane jako ciężar, lecz jako honor i obowiązek.

W filipińskich rodzinach kobiety odgrywają naturalnie silną rolę. Nie ma tutaj zewnętrznej presji na równość płci; kobiety od zawsze były kluczowe dla życia rodzinnego i społecznego. Od zarządzania finansami domowymi po podejmowanie ważnych decyzji, Filipinki są postrzegane jako niezawodne, wytrwałe i często stojące w centrum struktury rodzinnej. Ten szacunek do kobiet jest głęboko zakorzeniony i powszechnie akceptowany jako normalna, zdrowa część życia.

Wielu Filipińczyków wyjeżdża za granicę, by pracować jako Overseas Filipino Workers (OFW), wysyłając pieniądze na utrzymanie rodzin. To poświęcenie często wiąże się z dużymi wyrzeczeniami, ponieważ pracują przez długie godziny w obcych krajach, znosząc rozłąkę, by zapewnić lepszą przyszłość tym, którzy zostali w domu. Pracowitość i oddanie OFW są często symbolizowane przez balikbayan boxes, paczki pełne prezentów, jedzenia i innych niezbędnych rzeczy, które wysyłają swoim rodzinom. Te paczki są pełne miłości i służą jako namacalny dowód poświęceń członków rodziny pracujących za granicą. Niestety, zdarza się, że niektórzy OFW są wykorzystywani, a część rodziny zbyt mocno polega na ich dochodach, co może prowadzić do pewnej zależności.

Filipińskie rodziny są również aktywnie zaangażowane w życie lokalnych społeczności, zwłaszcza na obszarach wiejskich, gdzie barangay (społeczność) odgrywa kluczową rolę. Barangay to nie tylko jednostka administracyjna; to bliska społeczność, gdzie ludzie znają się, pomagają sobie nawzajem i dbają o siebie. Tradycyjna koncepcja bayanihan, czyli pomagania sąsiadom, jest wciąż żywa, szczególnie w trudnych momentach. Niezależnie od tego, czy chodzi o pomoc w budowie domu sąsiada, czy wspólne radzenie sobie z trudnościami, Filipińczycy są znani ze swojej hojności i poczucia wspólnoty.

To silne ukierunkowanie na rodzinę i społeczność sprawia, że Filipiny to ciepłe, gościnne miejsce, gdzie relacje i sieci wsparcia są głęboko zakorzenione. Wiąż rodzinna jest celebrowana i honorowana, tworząc poczucie przynależności, które wykracza poza najbliższy krąg domowy i obejmuje całą społeczność.

Religia i konserwatyzm

Religijność i konserwatyzm to fundamentalne aspekty filipińskiego społeczeństwa, kształtujące codzienne życie i wartości. Filipiny są jednym z najbardziej religijnych krajów Azji, a katolicyzm jest głęboko zakorzeniony dzięki wielowiekowemu wpływowi Hiszpanii. Dziś katolicyzm pozostaje dominującą religią, kościoły są pełne w niedziele, a liczne katolickie święta obchodzone są w całym kraju. Oprócz katolicyzmu istnieje również znaczna społeczność muzułmańska, szczególnie na południu, w regionie Mindanao, gdzie celebrowane są islamskie święta.

Choć Filipińczycy są bardzo religijni, ich wiara wyrażana jest często w radosny, pogodny sposób. Religia tutaj nie jest ciężka czy poważna; jest pełna życia i świętowania, a wydarzenia religijne są pełne kolorowych procesji i festiwali. Każdy dzień może przypominać małe święto wiary, z religią wplecioną w kulturę filipińską w sposób naturalny i radosny.

Można by się spodziewać, że niedziele w tak religijnym kraju będą spokojne, ale tutaj jest to dzień pełen aktywności tak samo, jak dzień powszedni. Sklepy i firmy są otwarte, a całkowicie normalne jest, że Filipińczycy wykonują domowe obowiązki, robią zakupy, a nawet przeprowadzają remonty w niedzielę. Mimo całego zamieszania religijne momenty nadal znajdują swoje miejsce w nieoczekiwanych przestrzeniach, jak na przykład modlitwa Anioł Pański w centrach handlowych, która wprowadza chwilę spokoju w środku ruchliwego dnia.

Konserwatyzm kraju obejmuje także kwestie osobiste i społeczne. Na przykład rozwód nie jest opcją na Filipinach, gdzie prawo podkreśla świętość małżeństwa – co czyni Filipiny jednym z niewielu krajów na świecie, gdzie nie ma rozwodu. Aborcja jest zakazana, a fakt ten jest powszechnie przyjmowany jako oczywisty, nawet w dużych miastach i wśród bardziej liberalnych grup. To konserwatywne podejście odzwierciedla silny wpływ przekonań religijnych na politykę narodową i wartości osobiste; choć dyskusje na ten temat istnieją, zmiany następują powoli.

Religijny wpływ na Filipinach nie ogranicza się jednak tylko do lokalnych wyznań. Amerykańskie ruchy misyjne i różne denominacje chrześcijańskie również znalazły tu swoich zwolenników, zwłaszcza w miastach. Ruchy te wnoszą swój własny styl kultu i wsparcia społecznego, które łączą się z tradycyjnymi praktykami filipińskimi. W większych miastach, takich jak Manila i Cebu, powoli pojawiają się oznaki sekularyzacji, ale jest to proces znacznie wolniejszy niż na Zachodzie. Mimo modernizacji tradycyjne wierzenia i praktyki religijne mają mocną pozycję w społeczeństwie, tworząc unikalną mieszankę starego i nowego, która jest typowo filipińska.

Optymizm i beztroska

Filipińczycy są znani ze swojego naturalnego optymizmu i beztroskiego podejścia, które wnosi ciepło i wytrwałość do codziennego życia. Bez względu na wyzwania, Filipińczycy często znajdują humor, nadzieję i powody do uśmiechu, nawet w trudnych chwilach. To pozytywne nastawienie sprawia, że codzienne interakcje są lekkie i beztroskie, a po spędzeniu tu trochę czasu, prawdopodobnie sam zaczniesz przyjmować bardziej zrelaksowane podejście do życia.

Jeśli chodzi o codzienne sprawy, drobne opóźnienia lub problemy z infrastrukturą rzadko wyprowadzają Filipińczyków z równowagi. Nie jest niczym niezwykłym widzieć ludzi czekających cierpliwie, zbywających niedogodności śmiechem lub wzruszeniem ramion.

Wyboiste drogi, długie kolejki czy nagłe zmiany harmonogramu nie robią na Filipińczykach większego wrażenia — po prostu idą z prądem. Tzw. "Filipino Time", elastycznego podejścia do punktualności, gdzie rzeczy nie zawsze zaczynają się dokładnie o czasie jest najlepszym tego przykładem. Wydarzenia, spotkania i zgromadzenia często zaczynają się z opóźnieniem, ale nikogo to zbytnio nie martwi. W rzeczywistości jest to akceptowana część kultury.

Ten duch optymizmu i elastyczności tworzy przyjazną, gościnną atmosferę, sprawiając, że Filipiny wydają się miejscem, gdzie drobne troski po prostu znikają z widnokręgu. To odświeżający sposób na życie, który zachęca wszystkich do skupienia się na dobrych rzeczach i cieszenia się chwilą obecną.

Nierówności społeczne

Niesprawiedliwość społeczna na Filipinach ma swoje korzenie w czasach kolonialnych i jest problemem, który nigdy nie został w pełni rozwiązany po uzyskaniu niepodległości. Kolonialne panowanie Hiszpanii, a później Stanów Zjednoczonych, stworzyło system, w którym władza i zasoby były skoncentrowane w rękach nielicznych elit. Ziemia, która była kluczowym zasobem, została przekazana hiszpańskim właścicielom ziemskim, a później bogatym rodzinom filipińskim, co doprowadziło do powstania olbrzymich nierówności majątkowych.

Po uzyskaniu niepodległości w 1946 roku problem nierówności nie został rozwiązany. Wciąż istnieje duża przepaść między bogatymi a biednymi, a wiele rodzin żyje w ubóstwie, podczas gdy niewielka elita kontroluje większość zasobów kraju i wpływów politycznych. Problem ten jest szczególnie widoczny na obszarach wiejskich, gdzie brak dostępu do edukacji, opieki zdrowotnej i innych podstawowych usług utrwała ubóstwo. Próby reform, takie jak reforma rolna, miały na celu zmniejszenie tej nierówności, ale napotykały na liczne przeszkody, w tym opór ze strony wpływowych właścicieli ziemskich. W rezultacie wiele z tych inicjatyw zakończyło się niepowodzeniem lub miało ograniczony wpływ.

Niesprawiedliwość społeczna jest nadal widoczna w wielu aspektach życia codziennego, wpływając na dostęp do edukacji, możliwości zatrudnienia i podstawowe potrzeby. Obecność wyraźnych klas społecznych jest bardzo widoczna, a osoby z niższych, średnich i wyższych warstw społecznych rzadko ze sobą się mieszają. Członkowie biedniejszych klas często nie wchodzi w interakcje z przedstawicielami klasy średniej, a klasa średnia podobnie utrzymuje dystans od bogatych. Ponadto istnieją całe grupy etniczne, takie jak Badjao, które są znacznie biedniejsze od reszty populacji. Te podziały są znacznie bardziej widoczne niż w krajach takich jak Polska, tworząc wyraźne granice społeczne, które mogą być uderzające dla osób z zewnątrz.

Ruch drogowy na Filipinach

Ruch drogowy na Filipinach to jedno z największych wyzwań codziennego życia, szczególnie w dużych miastach, takich jak Manila i Cebu. Transport publiczny jest różnorodny, ale często chaotyczny, co znacząco wpływa na codzienne funkcjonowanie mieszkańców.

Jednym z najbardziej charakterystycznych środków transportu są "trikes", czyli trójkołowe motocykle z bocznym wózkiem, które pełnią rolę taksówek na krótkie dystanse. Trikes są popularne w mniejszych miejscowościach i na przedmieściach, gdzie mogą poruszać się w wąskich uliczkach, do których nie mają dostępu większe pojazdy. Choć są wygodne do krótkich przejazdów, ich obecność na drogach często prowadzi do zatorów, zwłaszcza w godzinach szczytu.

"Habal-habal" to nietypowy, lecz niezwykle praktyczny środek transportu, który pełni funkcję motocyklowej taksówki w miastach. Jest wyjątkowo użyteczny w Cebu City, gdzie pomaga szybko pokonać zakorkowane ulice, natomiast w Manili może być bardziej stresującym wyborem ze względu na agresywny styl jazdy kierowców. Główną zaletą habal-habal jest możliwość sprawnego omijania korków, co czyni go idealnym w warunkach miejskich z dużym natężeniem ruchu.

Wadą jednak jest to, że pasażerowie są wystawieni na intensywne upały oraz nieprzyjemny zapach spalin, co sprawia, że podróż bywa mniej komfortowa.

"Jeepney" to ikona filipińskiego transportu publicznego. Te kolorowe pojazdy, będące pozostałością po amerykańskich jeepach z czasów II wojny światowej, służą jako główny środek transportu dla wielu Filipińczyków. Jeepney przemierzają stałe trasy, zabierając pasażerów na krótkie i średnie dystanse. Choć są tanie i dostępne, jeepney są również jednym z głównych powodów korków ulicznych. Często zatrzymują się w dowolnym miejscu, by zabrać pasażerów, co dodatkowo pogarsza sytuację na drogach.

Korki na Filipinach są codziennym utrapieniem, szczególnie w większych miastach. W godzinach szczytu podróż na krótkim dystansie może trwać nawet kilka godzin. Brak dobrze rozwiniętej infrastruktury drogowej, duża liczba pojazdów oraz chaotyczne zasady ruchu drogowego sprawiają, że poruszanie się po miastach bywa bardzo uciążliwe. Codzienne dojazdy do pracy czy szkoły mogą być męczące i stresujące, a czas spędzony w korkach wpływa na jakość życia mieszkańców.

Ruch drogowy na Filipinach to mieszanka cierpliwości, improwizacji i umiejętności dostosowywania się do sytuacji. Choć dla przyjezdnych może wydawać się chaotyczny i przytłaczający, dla Filipińczyków jest to po prostu część codziennej rzeczywistości, którą akceptują z typowym dla siebie optymizmem i elastycznością.

Otwartość na obcokrajowców

Filipiny są dobrze znane ze swojej otwartości na obcokrajowców, co sprawia, że są gościnnym miejscem dla odwiedzających i nowych mieszkańców. Jednym z kluczowych powodów tej otwartości jest łatwość komunikacji. Angielski jest powszechnie używany, a wielu Filipińczyków posługuje się nim biegle, co sprawia, że komunikacja i poruszanie się po kraju jest dla obcokrajowców bezproblemowe.

Dodatkowo wpływy kultur zachodnich sprawiają, że Filipiny nie wydają się dla wielu odwiedzających zupełnie egzotyczne. Zachodnia muzyka, filmy i jedzenie są powszechne, co tworzy poczucie znajomości i sprawia, że obcokrajowcy czują się bardziej jak w domu. Silna obecność katolicyzmu stanowi również znajomy punkt odniesienia kulturowego dla polskich turystów.

Filipińczycy są również szczerze przyjaźni i chętni do pomocy. Zazwyczaj są gotowi pomóc nieznanym, nawet jeśli wymaga to wyjścia poza ich codzienne obowiązki. Ta przyjazność obejmuje również budowanie relacji, a jeśli jesteś otwarty i przystępny, łatwo jest nawiązać lokalne znajomości. Jednak czasami może pojawić się poczucie niższości wśród ludzi na obszarach wiejskich podczas interakcji z obcokrajowcami, co może tworzyć pewną barierę. Mimo to ciepła gościnność Filipińczyków często przeważa, umożliwiając nawiązanie znaczących relacji.

Oszustwa na Filipinach są stosunkowo rzadkie, choć się zdarzają, szczególnie w Manili. Na przykład oszustwa taksówkowe są bardziej powszechne w stolicy, gdzie niektórzy kierowcy mogą naliczać zawyżone opłaty lub wybierać dłuższe trasy. Natomiast w innych miastach, jak np. Cebu City, taksówkarze są zaskakująco uczciwi i próby naciągnięcia turystów praktycznie się nie zdarzają. Dodatkowo obcokrajowcy mogą płacić więcej niż miejscowi, ale różnica zwykle nie jest duża – często wynosi około 20-30% więcej jako "podatek dla obcokrajowców". W innych krajach Azji proceder ten bywa znacznie bardziej dotkliwy.

Często zdarza się również, że Filipińczycy nazywają wszystkich białych obcokrajowców "Americano", niezależnie od ich faktycznej narodowości, co odzwierciedla silny wpływ kulturowy Stanów Zjednoczonych.

Pomimo tych okazjonalnych trudności, szczerą życzliwość większości Filipińczyków sprawia, że kraj ten jest przyjaznym i gościnnym miejscem dla obcokrajowców.

Świętowanie

Filipińczycy są znani ze swojej miłości do świętowania, a ich radosna natura sprawia, że każda okazja jest powodem do spotkania i dobrej zabawy. Niezależnie od tego, czy są to urodziny, wydarzenie społecznościowe, czy po prostu zwykłe spotkanie z przyjaciółmi i rodziną, Filipińczycy znajdują sposób, aby zamienić je w uroczystą okazję. Atmosfera jest często żywa, pełna śmiechu, muzyki i autentycznej radości. Ta skłonność do świętowania zarówno dużych, jak i małych chwil życia jest częścią tego, co sprawia, że Filipiny są tak ciepłym i gościnnym miejscem.

Warto zauważyć, że Filipińczycy są zazwyczaj dość głośni podczas świętowania. Dźwięk muzyki, rozmów i śmiechu niesie się na dużą odległość, co może być nieco przytłaczające, jeśli wolisz spokój i ciszę. Jednak dla tych, którzy lubią żywą atmosferę, filipińskie uroczystości są niezapomnianym przeżyciem.

Karaoke jest integralną częścią spędzania wolnego czasu. Niezależnie od tego, czy są to urodziny, fiesta, czy zwykłe spotkanie, prawie zawsze obecny jest sprzęt nagłaśniający z maszyną karaoke. Filipińczycy uwielbiają śpiewać, a karaoke nie jest tylko formą rozrywki — to sposób na nawiązanie więzi z innymi, dzielenie się emocjami i zabawę bez zbytniego brania siebie na poważnie. Wielu Filipińczyków to bardzo utalentowani wokaliści, a spora część z nich potrafi grać na instrumentach muzycznych, co dodaje jeszcze więcej uroku tym spotkaniom.

Innym znakiem rozpoznawczym filipińskich świąt jest "fiesta", wydarzenie obejmujące całą społeczność, które często obejmuje parady, występy i mnóstwo jedzenia. Każde miasto i wioska mają swoją własną fiestę, zazwyczaj dedykowaną świętemu patronowi, a te wydarzenia są najważniejszym punktem roku dla wielu społeczności. To czas, kiedy rodziny się spotykają, ludzie ubierają się w swoje najlepsze stroje, a ulice ożywają dzięki dekoracjom, muzyce i tańcom.

Żadne filipińskie świętowanie nie byłoby kompletne bez "lechon", całego pieczonego prosiaka, który uważany jest za centralny punkt każdego świątecznego posiłku. Lechon jest symbolem obfitości i często stanowi główną atrakcję dużych spotkań. Jest chrupiący, aromatyczny i uwielbiany przez wszystkich, co sprawia, że jest obowiązkowym elementem specjalnych okazji.

Uzależnienie od mediów społecznościowych

Media społecznościowe odgrywają ogromną rolę w codziennym życiu Filipińczyków, do tego stopnia, że wydają się niemal nierozłączne z ich rutyną. Ludzie często są widziani przyklejeni do swoich telefonów, przeglądający wiadomości, oglądający filmy lub aktualizujący statusy. Często można odnieść wrażenie, że poruszają się jak "zombie", tak skupieni na swoich ekranach, że wydają się oderwani od otoczenia. To silne uzależnienie od mediów społecznościowych może czasami sprawiać, że interakcje twarzą w twarz stają się mniej angażujące, ponieważ wielu woli pozostać połączonym online niż spotykać się osobiście.

To uzależnienie jest szczególnie zauważalne wśród młodych dziewcząt, które często robią zdjęcia na swoje konta w mediach społecznościowych. Niezależnie od tego, czy są to selfie, zdjęcia jedzenia, czy migawki z codziennych aktywności, uchwycenie chwili na media społecznościowe jest ważną częścią ich życia. Może to wydawać się niektórym przesadne, ale jest to głęboko zakorzeniony nawyk – taki, który lepiej zaakceptować, niż próbować zmieniać, ponieważ opieranie się temu często okazuje się bezwocne. Media społecznościowe są dla nich sposobem na wyrażenie siebie, utrzymanie kontaktu z przyjaciółmi i poczucie przynależności do większej społeczności, nawet jeśli czasami odbywa się to kosztem odłączenia się od otaczającego ich prawdziwego świata.

Kuchnia

Filipińska kuchnia to fascynująca mieszanka smaków i wpływów, odzwierciedlająca bogatą historię i zróżnicowaną kulturę kraju. Na początku może być trochę trudno znaleźć dania, które będą odpowiadały Twoim gustom, zwłaszcza jeśli jesteś przyzwyczajony do smaków zachodnich, a wiele osób początkowo może mieć trudności z akceptacją nowych potraw. Jednak warto dać jej szansę i się nie poddawać. Różnorodność smaków i mieszanka różnych wpływów sprawiają, że filipińska kuchnia jest unikalna i znacznie lepsza, niż wielu się spodziewa. Jednym z najlepszych sposobów na doświadczenie autentycznej filipińskiej kuchni w przystępnej cenie jest odwiedzenie "karenderia", małej, lokalnej jadłodajni serwującej proste, domowe posiłki. Te skromne miejsca są popularne wśród mieszkańców i stanowią świetną okazję do spróbowania różnych dań bez dużych wydatków. Warto jednak zauważyć, że większość *karenderii* może nie oferować jedzenia najwyższej jakości, a znalezienie naprawdę dobrej wymaga czasu. Cierpliwość i eksploracja są kluczowe do odkrycia prawdziwych perełek wśród tych lokalnych jadłodajni. W przeciwieństwie do takich miejsc jak Tajlandia, gdzie łatwo jest od razu znaleźć pyszne jedzenie, filipińska kuchnia wymaga nieco więcej wysiłku, aby odkryć jej prawdziwe skarby, ale nagroda jest tego warta.

Jednym z kluczowych elementów filipińskiej kuchni jest połączenie wpływów kuchni hiszpańskiej, chińskiej i amerykańskiej. Hiszpańska kolonizacja pozostawiła trwały ślad na filipińskiej kuchni, wprowadzając dania takie jak "adobo" i "caldereta", które zostały dostosowane do lokalnych smaków. Wpływy chińskie widoczne są w popularności dań z makaronu, takich jak "pancit" i pierożki, natomiast wpływ amerykański objawia się w miłości do smażonego kurczaka, burgerów i innych fast foodów. Ta mieszanka tradycji kulinarnych stworzyła bogatą mozaikę smaków, która czyni filipińskie jedzenie wyjątkowym.

Owoce morza odgrywają ważną rolę w filipińskiej kuchni, dzięki archipelagicznemu położeniu kraju. Świeże ryby, krewetki, kraby i skorupiaki są powszechnie dostępne i stanowią ważny element wielu potraw. Jednym z szczególnie uwielbianych dań jest "kinilaw", rodzaj ceviche przygotowywanego ze świeżej, surowej ryby marynowanej w occie, soku z kalamondyny oraz różnych ziołach i przyprawach. Kwaśny, orzeźwiający smak *kinilaw* sprawia, że jest idealnym daniem na ciepły, tropikalny klimat i jest obowiązkową pozycją dla miłośników owoców morza.

Kolejnym kultowym daniem jest "kare-kare", gęsty i sycący gulasz przygotowywany z ogona wołowego, warzyw i gęstego sosu orzechowego. Często podawany jest z dodatkiem "bagoong" (fermentowanej pasty z krewetek), która dodaje potrawie słonego, umami smaku. Połączenie kremowego sosu orzechowego z wyrazistym smakiem "bagoong" sprawia, że "kare-kare" to naprawdę wyjątkowe i pyszne danie.

Oczywiście żadna rozmowa o filipińskiej kuchni nie byłaby kompletna bez wspomnienia "lechon", całego pieczonego prosiaka, który często jest centralnym punktem dużych uroczystości. Chrupiąca skórka i delikatne mięso lechon są uwielbiane przez wielu i często uważane za

najlepsze jedzenie na przyjęcia. Oprócz lechon, popularne są również inne grillowane i pieczone mięsa, takie jak "inasal" (grillowany kurczak) i "liempo" (grillowana boczec wieprzowy).

Jedzenie uliczne to również ważny element filipińskiej kultury kulinarnej. Na ulicach można znaleźć sprzedawców oferujących wszystko, od "isaw" (grillowane jelita kurczaka) po "balut" (zapłodnione kacze jajo) i "taho" (ciepła przekąska z miękkiego tofu, syropu i perełek sago). Próbowanie jedzenia ulicznego to świetny sposób na poznanie lokalnych smaków i zanurzenie się w tętniącej życiem scenie kulinarnej Filipin.

Dla miłośników słodyczy filipińskie desery to prawdziwa gratka. "halo-halo" to chyba najbardziej znany deser, kolorowa mieszanka kruszonego lodu, słodzonych fasoli, galaretek, owoców i gałki lodów na wierzchu. To orzeźwiający deser, idealny na gorącą pogodę. Inne popularne słodkości to "bibingka" (rodzaj ciasta ryżowego często podawanego w okresie Bożego Narodzenia) oraz *leche flan* (kremowy karmelowy flan).

Filipińska kuchnia jest głęboko związana z kulturą gościnności i wspólnoty. Posiłki są często dzielone, a koncepcja "salu-salo" (wspólnego biesiadowania) jest centralnym elementem filipińskich spotkań. Nacisk kładzie się na wspólne cieszenie się jedzeniem, niezależnie od tego, czy jest to prosta rodzinna kolacja, czy uroczysta "fiesta". Może zająć trochę czasu, aby przyzwyczaić się do różnych smaków, ale filipińska kuchnia oferuje bogate i satysfakcjonujące doświadczenie kulinarne, które odzwierciedla ciepło i różnorodność tego kraju.

Wnętrze katolickiego kościoła z XIX wieku

Część druga: informacyjna

Rozdział 6: Perspektywy ekonomiczne na najbliższe lata

Ulubieniec inwestorów

Szybki wzrost gospodarczy od 2010 roku o ponad 6% rocznie wywindował Filipiny do kategorii krajów nowo uprzemysłowionych. Filipiny dołączyły do grupy takich państw jak Turcja, Meksyk. Od 2010 roku dochód na osobę w parzystości siły nabywczej wzrósł aż trzykrotnie, z 4000 dolarów na kwotę 12100 dolarów.

Filipiny stały się po pandemii ulubionym krajem dla wielkiego kapitału. Zagraniczne inwestycje bezpośrednie (BIZ) osiągnęły 51 miliardów dolarów w 2023 roku. W ubiegłym roku i roku 2024 Filipiny zajmują drugie miejsce na świecie pod względem dynamiki wzrostu BIZ, ustępując tylko Kambodży spośród rozwijających się gospodarek. Wyprzedzają lidera kontynentu afrykańskiego - Kenię oraz globalną lokomotywę wzrostu światowego - Indie.

Wielkim atutem kraju są ogromne zasoby taniej siły roboczej. Ponad 50 milionów pracowników, z których większość zna język angielski na poziomie komunikatywnym, mediana wieku 25 lat oraz niskie podatki tworzą atrakcyjne środowisko biznesowe.

Filipiny słyną z sektora outsourcingu zatrudniającego 1,3 miliona ludzi. Cały ten przemysł można podzielić na takie sektory jak: medyczne raporty, budowę oprogramowania, gry komputerowe, centra obsługi klientów, produkcję animacji czy wsparcie w projektach inżynierskich.

Największe banki inwestycyjne prognozują, że w ciągu najbliższej dekady PKB Filipin osiągnie wielkość jednego biliona dolarów nominalnie oraz wyprzedzi PKB Australii i Tajlandii pod względem siły nabywczej.

Przemysł generuje 29 procent PKB Filipin i jest bardzo zróżnicowany.

Przemysł stoczniowy

Filipiny są znaczącym graczem w światowym przemyśle stoczniowym z 118 zarejestrowanymi stoczniami. Budowane są masowce, kontenerowce i duże promy pasażerskie. Stocznia General Santos zajmuje się głównie naprawą i konserwacją statków. Filipiny są już czwartym stoczniowym krajem świata pod względem tonażu brutto i w 2023 roku jednostki spływające z filipińskich doków przewyższyły wielkością łączną produkcję Niemiec i Francji. Dzięki inwestycjom południowokoreańskim stocznia w Subic produkuje jednostki dla europejskich armatorów z Niemiec i Grecji. Budownictwo okrętowe jest częścią filipińskiego dziedzictwa morskiego; zatrudnia ponad 600 000 osób.

Półprzewodniki i elektronika

Zgodnie z globalnym popytem na innowacyjne technologie i elektronikę, przemysł półprzewodników będzie rósł o ponad 10% rocznie w kolejnych latach. Filipiny inwestują duże środki w celu wsparcia tego przemysłu. Postęp w takich obszarach jak sztuczna inteligencja (AI), 5G i pojazdy elektryczne (EV) napędzał rozwój całej branży.

Filipiny są strategicznie położone w regionie Pacyfiku, znajdując się w bliskim sąsiedztwie wielkich graczy półprzewodników, jak Tajwan, Chiny i Japonia. Strategicznie korzystna lokalizacja kraju przyciąga największych inwestorów pragnących zdywersyfikować swoje łańcuchy wartości, zwłaszcza że wielu z nich stara się zmniejszyć zależność od pojedynczych źródeł dla sąsiednich branż. Jest to zgodne z trendami ostatnich lat, w których fuzje i przejęcia w sektorze półprzewodników wzrosły na całym świecie w celu zwiększenia potencjału poprzez technologię, uzyskania dalszego dostępu do zasobów i obniżenia kosztów dzięki geodywersyfikacji.

Na mocy ustawy CHIPS Filipiny znalazły się wśród siedmiu krajów partnerskich wybranych przez Stany Zjednoczone. Oznacza to dopływ kolejnych dużych pieniędzy z Zachodu. Filipiny postawiły sobie za cel wyszkolenie ponad sto tysięcy inżynierów dla przemysłu półprzewodników, aby wzmocnić wzrost krajowego przemysłu. Rozwój edukacji jest kluczowy aby zniwelować luki w wyspecjalizowanych obszarach, takich jak projektowanie i wytwarzanie układów scalonych.

Fabryka Texas Instruments w Baguio na wyspie Luzon działa od 20 lat i jest największym producentem układów DSP na świecie. Dyski twarde Toshiba są produkowane w Santa Rosa, Laguna. Producent drukarek Lexmark ma fabrykę w Cebu City. Mniejsze fabryki znajduje się w południowych Filipinach. Produkty elektroniczne nadal stanowią główny towar eksportowy kraju, generując łącznie 58% wartości całkowitego eksportu towarów.

Branża motoryzacyjna

Większość pojazdów sprzedawanych i produkowanych na Filipinach pochodzi od marek zagranicznych. Filipiny są zdominowane przez japońskich producentów samochodów, podobnie jak większość sąsiadów z ASEAN. Produkcja samochodów w kraju jest objęta Programem Rozwoju Pojazdów Mechanicznych na Filipinach, wdrażanym przez Radę Inwestycji. Ponadto istnieje również niewielka liczba niezależnych firm, które montują i wytwarzają jeepneye i inne podobne pojazdy, wykorzystując nadwyżkowe silniki i części układu napędowego, głównie z Japonii. Filipiński przemysł samochodowy składa się z dwóch sektorów: montażu pojazdów silnikowych oraz produkcji części i podzespołów samochodowych. Kraj ma również aktywny rynek samochodów premium i segment pojazdów użytkowych.

Sprzedaż samochodów na Filipinach składa się głównie z samochodów montowanych lokalnie i importowanych, w szczególności pochodzących z Tajlandii i Indonezji. W 2019 roku importowany pojazd pochodzący z Indonezji kosztował o 24 procent mniej niż odpowiednik wyprodukowany lokalnie. Kraj ten importuje również samochody z Chin, Indii i Stanów Zjednoczonych.

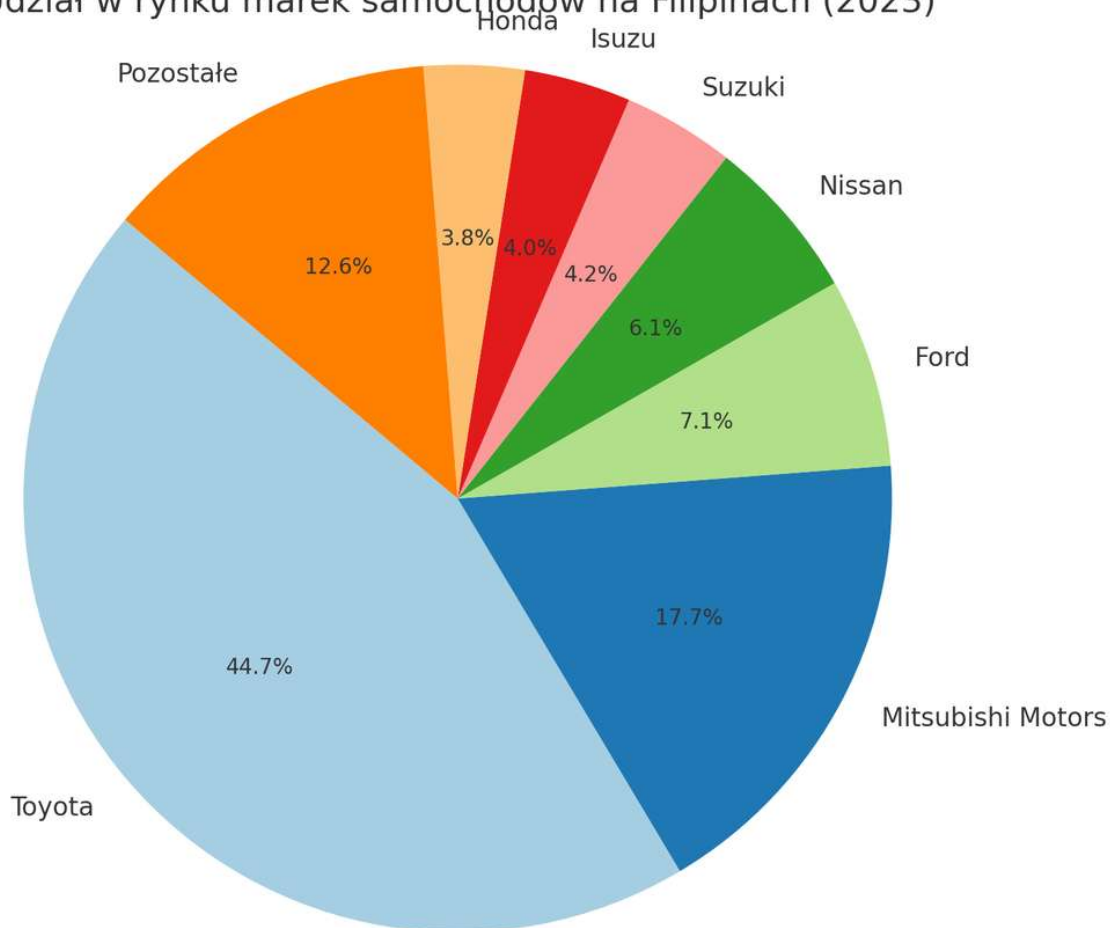
W latach osiemdziesiątych XX wieku na rynku filipińskim dominowały samochody średniej wielkości, kompaktowe i subkompaktowe japońskie oraz niektóre europejskie. Jednak w 1985 roku, po zawirowaniach politycznych i gospodarczych, które pogorszyły się po zabójstwie polityka opozycji Benigno Aquino Jr., kilku producentów samochodów zamknęło działalność i opuściło filipiński rynek, pozostawiając na rynku Nissana i Mitsubishi. W 1985 roku, z powodu kryzysu gospodarczego, samochody takie jak Nissan Stanza i Mitsubishi Lancer były jedynym wyborem dla kupujących samochody, podczas gdy większość ludzi jeździła starszymi samochodami, co doprowadziło do drastycznego upadku lokalnego przemysłu samochodowego. Tak oto przemysł motoryzacyjny będący wizytówką Filipin w latach sześćdziesiątych XX wieku i wiodący w całej Azji Południowo- Wschodniej podupadł. W tej epoce Tajlandia zyskała reputację "Detroit Azji Południowo- Wschodniej", a jej przemysł obecnie zajmuje dziesiąte miejsce na całym świecie i pierwsze w Azji Południowo-Wschodniej.

Pod koniec lat osiemdziesiątych niektórzy producenci samochodów, w tym Mitsubishi, Nissan i Toyota, wznowili działalność na Filipinach. Wraz z ożywieniem gospodarczym kraju od lat 80. do połowy lat 90. XX wieku przemysł motoryzacyjny na Filipinach odbudował się, a lokalni producenci pojazdów wypuścili na drogi 138 tysięcy pojazdów w 1996 roku. Liczba ta stanowiła 85 procent krajowej sprzedaży pojazdów w tym okresie. Podczas kryzysu finansowego w Azji w 1997 roku kilku producentów wycofało się, gdy sprzedaż spadła, stając się de facto importerami CBU, a nie montażystami. Od 1998 roku filipińska polityka produkcji samochodów była w stanie niestabilności, poważnie podważona przez przewagę lekko używanych samochodów z Japonii i Korei Południowej. Nowy program reformy podatkowej z 2002 r. faktycznie podważył każdy lokalny montaż, obniżając podatek od sprzedaży najtańszych mikrosamochodów sprzedawanych w kraju, z których większość była importowana z innych krajów ASEAN lub Chin. Tymczasem

popularne lokalnie montowane z dużą zawartością części filipińskich zostały dotknięte znacznymi podwyżkami podatku od sprzedaży ze względu na ich większe silniki i wyższe ceny początkowe.

Dopiero kolejne lata po roku 2010 są postrzegane jako świetny okres dla przemysłu samochodowego, z nowymi markami samochodów i modelami pojazdów przybywającymi na lokalny rynek.

Udział w rynku marek samochodów na Filipinach (2023)

Udział w rynku marek samochodów na Filipinach (2023)

Górnictwo i wydobywanie

Filipiny są bogate w zasoby energii mineralnej i geotermalnej. W 2019 roku wyprodukowano 1928 megawatów (2 585 000 KM) energii elektrycznej ze źródeł geotermalnych (7,55% całkowitej produkcji energii elektrycznej). Odkryte w 1989 r. złoża gazu ziemnego na polach naftowych Malampaya u wybrzeży wyspy Palawan są wykorzystywane do wytwarzania energii elektrycznej w trzech elektrowniach zasilanych gazem.

Filipińskie złoża złota, niklu, miedzi, palladu i chromitu należą do największych na świecie. Inne ważne minerały to srebro, węgiel, gips i siarka. Istnieją znaczne złoża gliny, wapienia, marmuru, krzemionki i fosforanu.

Okolo 60 procent całkowitej produkcji górniczej przypada na minerały niemetaliczne, które w znacznym stopniu przyczyniły się do stałego wzrostu produkcji branży w latach 1993–1998, przy czym wartość produkcji wzrosła o 58 procent.

Filipiński eksport minerałów wyniósł 4,22 miliarda dolarów amerykańskich w 2020 roku. Niskie ceny metali, wysokie koszty produkcji, brak inwestycji w infrastrukturę i wyzwanie dla nowego prawa górniczego przyczyniły się do ogólnego spadku branży górniczej. Branża odbiła się pod koniec 2004 roku, kiedy Sąd Najwyższy uznał konstytucyjność ważnego prawa zezwalającego na zagraniczne posiadanie filipińskich spółek górniczych.

W 2019 roku Filipiny były drugim co do wielkości producentem niklu na świecie i czwartym co do wielkości producentem kobaltu na świecie. Według Filipińskiego Urzędu Statystycznego łączna wartość pieniężna czterech głównych minerałów metalicznych, które zostały wycenione na klasę A, a mianowicie: miedzi, chromitu, złota i niklu, została wyceniona na 9,01 miliardów dolarów amerykańskich w 2022 roku.

Usługi odpowiadają za 62 % PKB.

Outsourcing procesów biznesowych

Outsourcing procesów biznesowych (BPO) i branża call center przyczyniają się do wzrostu gospodarczego Filipin, co skutkuje podniesieniem statusu inwestycyjnego przez agencje ratingowe, takie jak Fitch & S&P. W 2008 r. Filipiny prześcignęły Indie jako światowy lider w outsourcingu procesów biznesowych (BPO). W 2011 r. zatrudnienie w sektorze BPO wzrosło do ponad 700 tysięcy ludzi i przyczyniło się do znacznego wzrostu klasy średniej. Obecnie ten sektor gospodarki zatrudnia ponad milion pracowników.

Obiekty BPO są skoncentrowane w parkach informatycznych i w strefach ekonomicznych : Metro Manila, Metro Cebu, Metro Clark, Bacolod, Davao City, Iloilo City oraz Baguio i Dumaguete. Większość z dziesięciu największych firm BPO w Stanach Zjednoczonych działa również na Filipinach. Usługi call center obejmują relacje z klientami, od usług turystycznych, wsparcia technicznego, edukacji, obsługi klienta, usług finansowych, biznesu online po wsparcie biznesowe online. Filipiny są uważane za doskonałą lokalizację ze względu na niższe koszty operacyjne i pracy, wysoką znajomość języka angielskiego przez znaczną liczbę osób oraz wysoko wykształconą pulę pracowników. Jeśli chodzi o przyszłe ratingi kredytowe Filipin uważa się, że obecny i przyszły utrzyma się, jeśli nie wzrośnie. Wynika to ze stałego wzrostu gospodarczego, którego znaczną częścią jest wkład branży BPO. Średni zarobek na Filipinach to 19,000 peso (około 1,300 PLN), ratingi są stabilne, np. Fitch ocenia Filipińską gospodarkę na BBB.

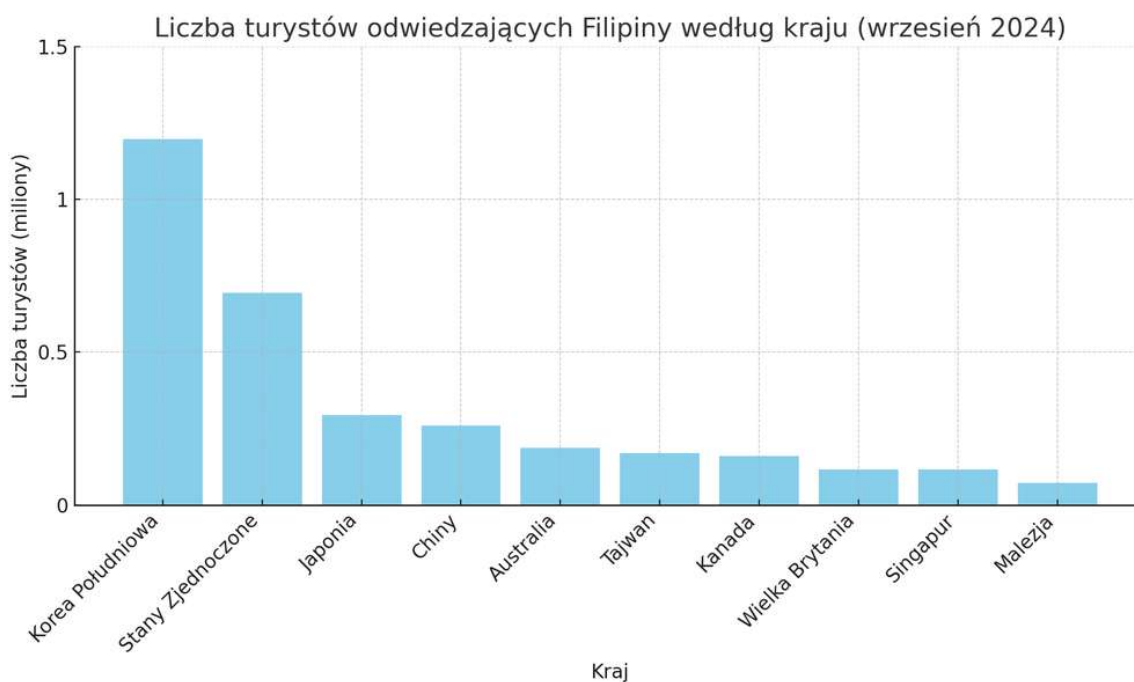
W okresie najbliższych lat outsourcing procesów wiedzy i biznesu na Filipinach jest zagrożony przez dynamiczny rozwój AI. Takie pola jak badania rynku, analiza oszustw finansowych, badania kapitałowe, bankowość, ubezpieczenia, usługi inżynierskie, integracja danych, zarządzanie projektami czy rozwój transkryptów medycznych mogą w dużej mierze być zastąpione przez algorytmy i nowe generacje ChatGPT. Niższe koszty pracy i anglojęzyczni pracownicy nie zapewnią na dłuższą metę rozwoju branży BPO. Inwestowanie w branżę niezwiązaną z BPO, takie jak turystyka, elektronika, budownictwo oraz opieka zdrowotna, jest przyszłościowe.

Natomiast BPO i cała branża IT boryka się z dodatkowym problemem: słabą infrastrukturą i powolnymi łączami internetowymi w tym wyspiarskim kraju.

Turystyka

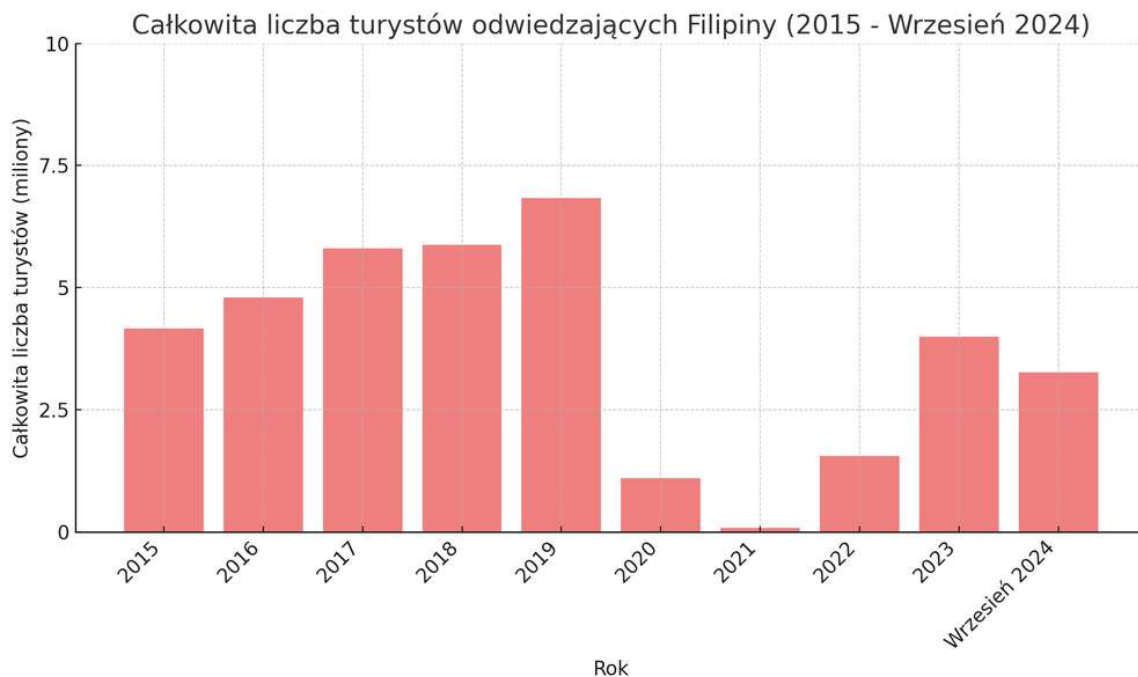
Turystyka jest ważnym sektorem dla filipińskiej gospodarki. Branża turystyczna i podróżnicza przyczyniła się do PKB kraju w 2023 r. w wysokości 8,6%, co było wartością niższą od 12,7% odnotowanych w 2019 r. przed pandemią.

Turystyka przybrzeżna, obejmująca plaże i nurkowanie, stanowi 25% przychodów z turystyki Filipin, stanowiąc główne źródło dochodu w tym sektorze. Popularne kierunki wśród turystów to Boracay, Palawan, Cebu i Siargao.

Liczba turystów odwiedzających Filipiny (wrzesień 2024)

W 2023 roku w branży turystycznej zatrudnionych było 6,2 mln Filipińczyków, a kraj wygenerował 5,5 mld dolarów przychodów od turystów, pochodzących głównie z Korei Południowej, Stanów Zjednoczonych i Japonii. W 2019 r. liczba zagranicznych przyjazdów osiągnęła szczyt na poziomie 8 260 913.

Całkowita liczba turystów odwiedzających Filipiny (2015 - Wrzesień 2024)

W kraju znajduje się również jeden z Nowych Siedmiu Cudów Natury, Park Narodowy Podziemnej Rzeki Puerto Princesa, oraz jedno z Nowych Siedmiu Cudów Miast, Dziedzictwo Miasta Vigan. Jest także domem dla sześciu obiektów światowego dziedzictwa UNESCO rozsianych w dziewięciu różnych lokalizacjach, trzech rezerwatów biosfery, trzech niematerialnych obiektów dziedzictwa kulturowego, czterech miejsc pamięci światowego dziedzictwa dokumentalnego oraz trzech miast kreatywnych UNESCO.

Rolnictwo 9 % PKB.

Ryż

Filipiny są ósmym co do wielkości producentem ryżu na świecie, odpowiadając za 2,8% światowej produkcji ryżu. Filipiny były również największym importerem ryżu na świecie w 2010 roku. Szacuje się, że w 2020 roku na Filipinach było 2,4 miliona rolników uprawiających ryż. Ryż jest najważniejszą uprawą żywnościową i podstawowym pożywieniem w większości kraju. Jest produkowany szczególnie w Luzonie, Zachodnich Visayas, Południowym Mindanao i Centralnym Mindanao. Historycznie rzecz biorąc, plony ryżu z hektara na Filipinach były generalnie niskie w porównaniu z innymi krajami azjatyckimi.

Kukurydza

Kukurydza jest drugą najważniejszą uprawą na Filipinach. 600 000 gospodarstw rolnych jest zatrudnionych w różnych przedsiębiorstwach w łańcuchu wartości kukurydzy. Od 2012 r. około 2,594 mln hektarów ziemi jest uprawianych pod kukurydzą, a całkowita produkcja wyniosła 7,408 mln ton metrycznych.

Kakao

Przemysł czekoladowy na Filipinach rozwinął się po wprowadzeniu drzewa kakaowego do filipińskiego rolnictwa. Uprawa kakao ma długą historię sięgającą czasów kolonialnych. Pochodzące z lasów Mezoameryki kakao zostało po raz pierwszy wprowadzone przez hiszpańskich kolonizatorów cztery wieki temu. Od tego czasu filipiński przemysł kakaowy jest głównym producentem ziaren kakaowych w Azji Południowo-Wschodniej. Na Filipinach istnieje wiele obszarów produkcji kakao ze względu na glebę i klimat. Przemysł czekoladowy działa obecnie na małą lub średnią skalę.

Filipiński przemysł kakaowy składa się głównie z drobnych rolników, którzy zaopatrują średniej wielkości producentów. Jednak krajowa produkcja jest niewystarczająca; lokalny popyt na kakao przewyższa podaż zarówno lokalnie, jak i globalnie. Jednym z głównych czynników wpływających na produkcję kakao w kraju jest "brak wiedzy, sprzętu i obiektów po zbiorach w celu zapewnienia jakości ziaren do produkcji czekolady". Ponieważ tak jest, eksport kakao jest znacznie mniejszy niż import kraju. Departament Handlu i Przemysłu podał, że w 2012 r. import kakao wyniósł 3662 ton, podczas gdy eksport kakao wyniósł zaledwie 512 ton.

Kawa

Kawa jest ważnym produktem rolnym na Filipinach i jednym z najważniejszych produktów eksportowych Filipin, poza tym, że jest bardzo pożądana na lokalnym rynku konsumenckim. Filipiny są jednym z niewielu krajów, które produkują cztery główne odmiany kawy: Arabica, Liberica (Barako), Excelsa i Robusta. 90 procent kawy produkowanej w kraju to Robusta. Podejmowano wysiłki w celu ożywienia przemysłu kawowego. Od 2014 roku Filipiny produkują 25 000 ton metrycznych kawy i zajmują 110. miejsce pod względem produkcji. Jednak lokalny popyt na kawę jest wysoki, a w kraju spożywa się 100 000 ton metrycznych kawy rocznie.

Holenderska Kompania Wschodnioindyjska (VOC) na początku XVII wieku została pierwszą europejską firmą, która importowała ziarna kawy do Europy, a od 1696 roku na Filipiny. Chociaż monopol handlowy VOC trwał jeszcze przez cały XVIII wiek, to dzięki hiszpańskiemu franciszkaninowi o imieniu Claudio de la Concepción, który zasadził pierwsze drzewo kawowe w Lipa, używając holenderskich ziaren z terenu sąsiedniej Indonezji, produkcja filipińskiej kawy rosła systematycznie przez kolejne 150 lat. Przemysł kawowy rozkwitł w pełni w XIX wieku, a filipińskie kawy zyskały uznanie dzięki bogatemu aromатовi ziaren.

W latach 50. XX wieku rząd Filipin, przy pomocy Amerykanów, wprowadził do kraju odmianę kawy, która jest bardziej odporna. Kawa rozpuszczalna zaczęła być produkowana w ilościach komercyjnych, co spowodowało wzrost popytu na kawę. Wielu rolników zaczęło powracać do uprawy kawy w latach 60. Import kawy został chwilowo wstrzymany z powodu nadwyżki na rynku światowym spowodowanej nagłym wzrostem plantacji kawy. W 1980 roku Filipiny zostały członkiem Międzynarodowej Organizacji Kawy (ICO).

Kokosy

Produkcja kokosa odgrywa ważną rolę w gospodarce narodowej Filipin. Według danych opublikowanych w grudniu 2009 r. przez Organizację Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa, Filipiny są drugim co do wielkości producentem kokosów na świecie, produkując 19500000 ton w 2009 r. Produkcja na Filipinach jest zazwyczaj skoncentrowana w średniej wielkości gospodarstwach rolnych.

Filipiny są największym producentem i eksporterem dziewiczego oleju kokosowego na świecie.

Na początku lat 90. około 25 procent ziemi uprawnej było obsadzone drzewami kokosowymi, a szacuje się, że od 25 do 33 procent populacji było przynajmniej częściowo uzależnione od kokosów jako źródła utrzymania. Historycznie rzecz biorąc, regiony południowego Tagalogu i Bicolu na Luzonie oraz wschodnie Visayas były centrami produkcji kokosów. W latach 80. Zachodnie Mindanao i południowe Mindanao stały się również ważnymi regionami uprawy kokosów. Na Filipinach jest 3,6 miliona kilometrów przeznaczonych na produkcję kokosa, co stanowi 25 procent całkowitej powierzchni gruntów rolnych w kraju.

W 2013 roku, podczas tajfunu Haiyan, uszkodzeniu uległo około 44 milionów drzew kokosowych, co dotknęło 1 miliona plantatorów kokosów na Filipinach.

Akwakultura

Akwakultura obejmuje hodowlę ryb, skorupiaków i wodorostów. Niektóre z bardziej powszechnych produktów akwakultury na Filipinach to bangus, tilapia, sum oraz krewetki. Do 27% całkowitej produkcji akwakultury pochodzi z Autonomicznego Regionu Bangsamoro na Mindanao. Akwakultura stanowi 51% ryb produkowanych w całym kraju.

Rozdział 7: Nieruchomości

Posiadanie i kupno nieruchomości na Filipinach może być doskonałą inwestycją, ale nie musi.

Filipiny kontra Tajlandia

Choć Filipiny nie są tak popularne wśród turystów jak Tajlandia, to gwarantują większą stopę wzrostu w ciągu kolejnych lat ze względu na silną demografię. W Tajlandii przyrost naturalny jest zerowy, a na Filipinach przybywa rocznie ponad 700 tysięcy ludzi. Drugim mocnym argumentem jest polityka wizowa Filipin, zapewniająca cudzoziemcom długie, kilkumiesięczne pobyty bez wypełniania sterty dokumentów. Programy wizowe dla pragnących zamieszkać na Filipinach na okres roku lub kilku lat są kilkakrotnie tańsze niż w Tajlandii. Ostatnim wielkim ułatwieniem jest rozpowszechniony szeroko język angielski, który ułatwia komunikację na każdym poziomie administracji państwowej i lokalnej.

Kilka opcji zakupu nieruchomości

W grę wchodzi apartamenty w popularnych lokalizacjach, długoterminowe umowy najmu ziemi i kupowanie za pośrednictwem korporacji oraz małżonków. Napotykając w internecie broszury angielskojęzycznych biur nieruchomości na Filipinach można odnieść wrażenie, że wystarczy tylko kupić apartament w Makati i odczekać kilka lat, aby stać się dolarowym milionerem. Zanim osądzimy zimnym okiem takie oferty, zapoznamy się z oficjalnymi statystykami Filipińskiego Urzędu Statystycznego.